

61986J0147

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 15 MARTIE 1988
Comisia Comunităților Europene împotriva Republicii Elene
„Neîndeplinirea obligațiilor – Discriminare pe motiv de cetățenie”
Cauza 147/86

În cauza 147/86,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul Georges Kremlis, membru al serviciului juridic, cu domiciliul ales în birourile proprii, clădirea Jean Monnet, plateau du Kirchberg, Luxembourg,

reclamantă,

împotriva

Republicii Elene, reprezentată de domnul Angeles Voudouris, consilier juridic la Ministerul Educației Naționale și Cultelor, asistat de către domnul Nikos Frankakis, consilier juridic al reprezentanței permanente elene pe lângă Comunitățile Europene, și de doamna Evi Skandalou, avocat „în serviciul Comunităților Europene” al Ministerului Afacerilor Externe, cu domiciliul ales la sediul Ambasadei Greciei din Luxembourg, 117, Val-Sainte-Croix,

pârâtă,

având ca obiect constatarea faptului că prin interzicerea, în temeiul legislației elene în vigoare, resortisanților celorlalte state membre de a crea, în aceleași condiții ca și elenii, școli preparatorii, numite „frontistiria”, și alte școli profesionale private și de a furniza învățământ la domiciliu, prin urmare limitând posibilitățile de angajare a acestor resortisanți în aceste școli, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 52, 59 și 48 din tratat,

CURTEA,

compusă din: G. Bosco, președinte de cameră, îndeplinind funcția de președinte, J. C. Moitinho de Almeida, președinte de cameră, T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, C. Kakouris și F. Schockweiler, judecători,

avocat general: Sir Gordon Slynn,
grefier: domnul J. A. Pompe, grefier adjunct

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 26 noiembrie 1987,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 31 ianuarie 1988,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 13 iunie 1986, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune având ca scop constatarea faptului că prin

interzicerea resortisanților celorlalte state membre de a crea, în aceleași condiții ca și elenii, școli preparatorii, numite „frontistiria”, și alte școli profesionale private, care furnizează învățământ la domiciliu, și prin urmare limitând posibilitățile de angajare a acestor resortisanți în aceste școli, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 52, 59 și 48 din tratat.

2 Potrivit Comisiei, în temeiul legislației elene în vigoare, resortisanții celorlalte state membre nu sunt autorizați să:

– creeze „frontistiria”, care sunt definite ca „organizarea, în același loc, a unor cursuri pe grupe de nu mai mult de cinci persoane în total, independent de compoziția grupurilor, nu mai mult de zece persoane în total pe săptămână, având ca scop să completeze și să consolideze cunoștințele care țin de curriculum învățământului primar, secundar și superior (pregătitor sau nu pentru învățământul universitar), sau pentru a permite învățarea limbilor străine sau a muzicii ori dobândirea unei pregătiri generale în cadrul activităților extracurriculare, nu mai mult de trei ore pe zi și în cadrul aceluiași grup de persoane”;

– creeze școli profesionale private, adică școli care nu au aceleași caracteristici ca și „frontistiria”, și care furnizează învățământ profesional de orice tip;

– furnizeze învățământ la domiciliu;

– ocupe posturi de directori sau de profesori în cadrul școlilor de tip „frontistiria” și al școlilor profesionale private, sub rezerva, cu toate acestea, că o cotă din profesorii de naționalitate străină să poată să predea limbi străine în cadrul „frontistiria”.

3 Considerând că această legislație introduce un regim discriminator pe motiv de cetățenie în ceea ce privește resortisanții altor state membre și că acest regim încalcă prevederile articolelor 52, 59 și 48 din tratat, Comisia a adresat guvernului elen, la 30 noiembrie 1984, o scrisoare de punere în întârziere, în temeiul primului paragraf din articolul 169 din tratat. Deoarece guvernul nu a recunoscut neîndeplinirea obligațiilor ce i-a fost reproșată, Comisia a adresat la 28 octombrie 1985, un aviz motivat care a dat naștere unui răspuns negativ la 25 februarie 1986. Prin urmare, Comisia a introdus prezenta acțiune.

4 În ceea ce privește prezentarea detaliată a dispozițiilor din legislația națională, desfășurarea procedurii, precum și prezentarea concluziilor, a motivelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate, în continuare, numai în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

Cu privire la motivul întemeiat pe nerespectarea dispozițiilor de la articolele 52 și 59 din tratat

5 În opinia Comisiei, imposibilitatea resortisanților celorlalte state membre de a crea „frontistiria”, sau școli profesionale private ar încălca prevederile articolului 52 din tratat, care interzice orice discriminare pe motiv de cetățenie în vederea accesului la activități independente. Interzicerea acestor resortisanți de a furniza învățământ la domiciliu este, de asemenea, contrară acestui articol, și, în plus, articolului 59 privind libertatea prestării de servicii.

6 La acest argument, guvernul elen obiectează, în primul rând, că principiul libertății de stabilire impus prin articolul 52 nu se poate aplica în speță, din moment ce, în temeiul primului paragraf din articolul 55 din tratat, acest principiu nu se aplică activităților asociate, chiar și cu titlu ocazional, exercitării autorității publice. Conform acestui guvern, fiecare stat membru își definește activitățile care implică, în respectivul stat, exercitarea autorității publice. Acesta este și cazul activităților

legate de învățământ din Grecia, având în vedere faptul că în temeiul constituției acestei țări educația constituie o misiune fundamentală a statului, în vederea, asigurării unei educații morale și spirituale și a dezvoltării conștiinței naționale a cetățenilor și că persoanele de drept privat care desfășoară astfel de activități o fac în calitate de depozitar al autorității publice.

7 Este necesar să se sublinieze, în acest sens, că fiind o derogare de la norma fundamentală a libertății de stabilire, articolului 55 din tratat este obligatoriu să i se dea o interpretare care limitează domeniul său de aplicare la ceea ce este strict necesar pentru protejarea intereselor pe care această dispoziție permite statelor membre să le protejeze.

8 Este adevărat că în absența oricărei directive comunitare care vizează armonizarea dispozițiilor naționale referitoare la crearea unor instituții de învățământ, aplicarea eventuală a restricțiilor privind libertatea instituțiilor prevăzute de dispozițiile menționate anterior în articolul 55 trebuie să fie evaluate separat pentru fiecare stat membru. Totuși, această evaluare trebuie să țină seama de caracterul comunitar al limitelor impuse de articolul 55 excepțiilor permise de principiul libertății de stabilire, pentru a se evita ca efectul util al tratatului să fie înlăturat prin dispoziții unilaterale ale statelor membre.

9 Deși fiecărui stat membru îi aparține sarcina de a defini care sunt, în materie de învățământ, rolul și responsabilitățile proprii autorității publice, nu se poate admite că simpla înființare, de către o persoană de drept privat, a unei școli precum „frontistirio” sau o școală profesională, sau simplul fapt că o persoană de drept privat furnizează învățământ la domiciliu, implică exercitarea autorității publice în sensul articolului 55 din tratat.

10 Aceste activități private rămân, într-adevăr, sub controlul autorității publice care dispune de mijlocele utile pentru a garanta, în orice caz, protejarea intereselor de care răspunde, fără să fie necesară restrângerea, în acest scop, a libertății de stabilire.

11 Prima obiecție a guvernului elen se respinge.

12 Acest guvern susține încă faptul că, împotriva unei obiecții a Comisiei, care, având în vedere termenii articolului 16 alineatul (7), a Constituției elene, numai o lege poate permite persoanelor de drept privat să înființeze școli profesionale. În lipsa unei astfel de legi, se interzice oricărei persoane de drept privat, inclusiv de naționalitate elenă, să înființeze astfel de școli. Prin urmare, nu există, în cauză, nicio discriminare ce contravine dreptului comunitar.

13 În măsura în care această obiecție privește învățământul profesional în cadrul articolului 16 alineatul (7) al Constituției elene, aceasta este recunoscută ca întemeiată. Într-adevăr, Comisia nu a fost în măsură să stabilească nici dacă o lege națională autorizează, în acest sector, înființarea de școli private, nici dacă există efectiv astfel de școli.

14 În schimb, este necesar să se arate că, în prezenta acțiune, Comisia a vrut să facă trimitere la o noțiune comunitară de învățământ profesional și să vizeze într-o manieră mai largă, orice formă de învățământ specializat spre deosebire de învățământul general. Aceasta a stabilit, că, în acest cadru, în afara domeniului de aplicare a articolului 16 alineatul (7) din constituție, legislația națională autorizează persoanele de drept privat de naționalitate elenă să deschidă școli de muzică și dans, în vreme ce ea refuză această posibilitate resortisanților altor state membre.

15 Este adevărat că guvernul pârât susține că, în ceea ce privește aceste școli, nu i se poate reproșa nicio neîndeplinire a obligațiilor, pentru că, în practică, autorizațiile de înființare necesare sunt acordate resortisanților altor state membre, în ciuda dispozițiilor contrare ale legislației naționale.

16 Cu toate acestea, după cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă (a se vedea, de exemplu, Hotărârea din 13 octombrie 1987, Comisia/Regatul Țărilor de Jos, Cauza 236/85, Rec., p. 3989), simple practici administrative, care pot fi modificate prin însăși natura lor și care nu sunt promovate în mod corespunzător, nu pot fi considerate ca reprezentând o executare valabilă a obligațiilor prevăzute de tratat.

17 Din considerațiile anterioare reiese că interdicția impusă resortisanților altor state membre de legislația elenă, de a înființa „frontistiria”, sau școli private de muzică și dans ori de a furniza învățământ la domiciliu, este contrară articolului 52 din tratat.

18 În plus, în ceea ce privește învățământul la domiciliu, această interdicție contravine, de asemenea articolului 59, în ceea ce privește resortisanții altor state membre care se mută în Grecia pentru a furniza servicii în manieră ocazională.

Cu privire la motivul întemeiat pe nerespectarea dispozițiilor articolului 48 din tratat

19 Comisia susține că legislația elenă interzice resortisanților altor state membre să ocupe posturi de directori și de profesori în cadrul școlilor „frontistiria” și școlilor profesionale private, sub rezerva, cu toate acestea, că o cotă redusă din profesorii de naționalitate străină pot să predea limbi străine în cadrul „frontistiria”. O astfel de discriminare bazată pe naționalitate, care împiedică sau limitează exercitarea funcțiilor salarizate contravine articolului 48 din tratat, referitor la libera circulație a lucrătorilor.

20 Comisia recunoaște cu toate acestea, astfel cum reiese din avizul motivat pe care l-a adresat Republicii Elene și din argumentarea prezentată în fața Curții, că, în temeiul articolelor 44 și 45 din Actul privind condițiile de aderare a Republicii Elene și adaptările tratatelor, dispozițiile articolului 48 din tratat nu se aplică în întregime, până la 1 ianuarie 1988, decât resortisanților altor state membre care au deja un loc de muncă în Grecia și membrilor familiilor lor, îndeplinind anumite condiții ce vizează durata rezidenței în Grecia. Astfel, doar pe motivul unei discriminări efectuate în detrimentul acestor două categorii de persoane Comisia a evidențiat o încălcare a obligațiilor din partea Republicii Elene.

21 Această argumentație a Comisiei, care, în aceste limite, nu a fost contestată de guvernul pârât, este recunoscută ca întemeiată, numai în măsura în care privește posturile de director și profesor în cadrul „frontistiria” și a școlilor private de muzică și dans.

22 Din toate considerațiile anterioare rezultă că acțiunea Comisiei trebuie să fie parțial admisă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

23 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, în conformitate cu alineatul (3) primul paragraf din același articol, Curtea poate obliga părțile la suportarea totală sau parțială a cheltuielilor de judecată, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere. În cazul de față, deoarece Comisia a avut câștig de cauză doar asupra unei părți din concluziile sale, părțile trebuie să fie obligate la suportarea propriilor cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA

hotărăște:

1) Interzicând resortisanților celorlalte state membre crearea școlilor „frontistiria” precum și a școlilor private de muzică și de dans, și furnizarea învățământului la domiciliu, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 52 și 59 din tratat.

2) Interzicând sau limitând accesul resortisanților altor state membre care au deja un loc de muncă în Grecia și membrilor familiilor lor, la posturile de director sau profesor în cadrul „frontistiria” și școlilor private de muzică și dans, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 48 din tratat.

3) Respinge restul capetelor de cerere.

4) Fiecare parte își va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Bosco
Everling

Moitinho de Almeida
Galmot

Kakouris

Koopmans
Schockweiler

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 15 martie 1988.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart